

Damir Kalogjera
Filozofski fakultet, Zagreb

Preispitivanje jedne lingvističke doktrine u engleskom

Suzdržanost lingvista prema jezičnom propisivanju značajka je inspirirana raznim lingvističkim pravcima u povijesti. Američki strukturalisti, sljedbenici Bloomfielda, dali su toj suzdržanosti snažan doktrinarni poticaj, koji se do danas osjeća u diskursu o engleskom jeziku, a preuzela ga je dijelom i sociolingvistika. No zahtjevi »nove osjećajnosti« da se mijenjaju elementi leksika, tvorbe riječi i gramatike, koji prema tom shvaćanju, diskriminiraju žene i »manjinske grupe« u društvu vodi nužno u preispitivanje toga stava.

Ovaj je članak posvećen Rudolfu Filipoviću, koji je kao dugogodišnji predstojnik Katedre za engleski jezik ohrabrivao i poticao nas, tada mlade članove katedre, da se pored kanonskih lingvističkih predmeta bavimo i onim granama jezičnih znanja za koje smo osjećali poseban afinitet. Iz tih područja, nekada na marginama tradicionalne engleske filologije, jest i ovaj rad.

U diskursu o uporabi engleskoga jezika, osobito od tridesetih godina ovoga odlaznog stoljeća, zamjetna je velika rezerviranost lingvista prema jezičnom propisivanju, bilo implicitno u deskriptivnim gramatikama npr. Jespersena, Zandvoorta, Quirka (bez obzira na to što im je »jezična sirovina« na temelju koje opisuju lijepa književnost ili, najmanje, jezik obrazovanih govornika), bilo eksplicitno u nekim gramatikama npr. C. C. Friesa (1940.) ili namjenskim napisima lingvista koji kulminiraju u knjizi Roberta Halla jr. »Ostavi jezik na miru« (»Leave your language alone«). Iako takva suzdržanost ima svoje važne prethodnike u evropskoj filologiji (npr. Grimm, mladogramatičari), novi život udahnuo joj je i priskrbio joj akademsku legitimnost Leonard Bloomfield. On je, naime, svojim lingvističkim pogledima pokušao osvijetliti i obrazovna jezična pitanja. »Njegova je knjiga (Language 1933. D. K.) stvorila duh konfrontacije ne samo prema rivalskim pristupima već i prema prevladajućoj filozofiji, pedagogiji, jezičnoj poduci i humanističkim znanostima uopće« (de Beaugrande 1991., 58). Spomenuti je da se naročito oborio na 'gramatičare' koji su, po nje-

mu, uvjereni da »osnaženi svojom razboritošću« mogu utvrditi logički temelj jezika i propisivati prema tome kako ljudi moraju govoriti; da mogu »ignorirati stvarnu upotrebu u korist spekulacija«. Stvorili su situaciju, u kojoj prosječno obrazovana osoba raspravlja o jezičnim pitanjima isključivo »pozivajući se na autoritete«, dakle ne oslanjajući se na uporabu. Studenti pak jezika na početku svojih lingvističkih studija muče se da se otresu predrasuda kojima su opterećeni u tako koncipiranom viđenju jezika, a informanti se srame izgovoriti istraživaču jezične oblike kojima se služe i krivo ga obavješuju (Bloomfield 1933., naveo također de Beaugrande 1991., 59).

Bloomfield je bio vrlo kritičan prema elitizmu u jeziku i smatrao je da je posao lingvиста baviti se podjednako jezikom sviju govornika pa je manje polagao na analizu jezika književnosti, a ujedno je insistirao na sekundarnosti pisanoga jezika. Pismenost je privilegij uskoga kruga, ali utječe na uzus, osobito na vokabular i sintaksu. Cijenio je jednostavan govor. Njegov je pogled na standardni jezik drugačiji ako ne i suprotan mnogim utjecajnim i naizgled neupitnim mišljenjima o standardnom jeziku kakvih su nosioci bili Bradley, Quiller-Couch, Logan Pearsal Smith koji su standardni jezik vidjeli kao most među društvenim grupama prema općoj nacionalnoj komunikaciji, kao odraz sredene misli, pomoć misaonom razvoju, kao otpor općoj dekadenciji novog vremena (gdje mu suprotstavljaju žargon i slang) kao i put da se razjedinjeni društveni slojevi ujedine (Crawley 1989., 251ff).

Bloomfieldova kritika »gramatičara« i njihovih pravila koja su u suprotnosti s upotrebom dala je poticaja jednom pravcu empiričkih jezičnih istraživanja engleske gramatičke tradicije, koja su imala za cilj da ispituju podrijetlo nekih takvih propisa. Tako se npr. ustanovilo (C. C. Fries, 1925.) da se u školskim gramatikama u ranijim razdobljima 'logički' ispravlja uporaba pomoćnih glagola 'shall' i 'will' pri tvorbi futura uglavnom u vezi s povijesnim značenjima spomenutih glagola (shall uz prvo lice jednine i množine, will uz ostala, dok bi obratan poredak tih glagola uz subjekte trebao sugerirati modalnu a ne vremensku upotrebu), iako potvrde iz raznih perioda pisanog engleskog takvu preciznost ni približno ne iskazuju. Proskripcija dvostruke negacije, raširene u razgovornome jeziku i gdjekad efektinoga stilističkog sredstva, pripisuje se londonskom biskupu Robertu Lowthu (1762.) koji u 'Kratkom uvodu u englesku gramatiku' ('Short Introduction to English Grammar' 1762.) tvrdi da »se dvije negacije u engleskom poništavaju ili su ekvivalenti potvrdnoga«, što bi bila nekakva osobna primjena matematičke logike u jezičnim propisima, unatoč živoj porabi »nelogičnog« oblika u razgovoru, koju i sam priznaje. Proskripcija prijedloga na kraju rečenice ('trailing preposition'), koja se održavala dugo u školskim gramatikama, po nekima se (Hugh Sykes Davies, 1951.) pripisuje važnom piscu i pjesniku Drydenu (1631–1700.). On je tu konstrukciju sam upotrebljavao da bi odjednom izjavio kako je pogrešna i nije elegantna, pa ju je odbacio i štoviše ispravljao svoju raniju prozu u tom smislu (»the end he aimed at« postao je tako »the end at which he aimed« (Warburg 1962., 353)). Je li uzrok tome ugledanje na latinsku gramatiku prema kojoj prijedlozi rijetko dolaze na kraj rečenice, a engleska je gramatika, prema tadašnjim shvaćanjima, tek toliko dobra koliko slijedi pravila latinske, ili je posrijedi etimologija riječi prepozicija

(preposition) koja sugerira »stavljanje ispred« (Vallins, 1956.) bitno je da uporaba u tom slučaju nije odlučivala.

Spomenuta su istraživanja upućivala na etimologiju kao važan izvor propisa koji su u sukobu sa suvremenom uporabom čak i obrazovanih ljudi. Pomoću dojmljivih primjera ističe se apsurdnost insistiranja na etimološkom značenju riječi, dakle »pravom značenju«, kao kad se ne dopušta da pridjev »tremendous« može značiti »golem« zbog toga što bi etimološki morao označivati »ono što uzrokuje drhtanje« pa se onda po tome glagolom 'arrive' ne bi mogao označiti nikakav drugi dolazak nego onaj vodenim putem, a stil 'style' bi morao značiti samo šiljast predmet.

Rašireni otpor neologizmima, s obrazloženjem da za njih nema potrebe, jer već postoji za dotični pojam ili predmet dobra riječ, odbacuje se tvrdnjom da je pravih sinonima malo i da najvjerojatnije nužda navodi na tvorbu novih riječi.

Tvorba konverzijom nekih glagola od imenica kao contact n. > to contact v. također je nailazila na otpor u školama i uredništvima, ali nesustavno, jer takvog otpora nije bilo za glagole to book 'rezervirati itd.', to table 'predložiti', to finger 'dodirivati prstima' istoga tvorbenog tipa.

Ova ispitivanja i kritičke rasprave bili su vođeni općeprihvaćenom činjenicom da se jezik mijenja po nekim svojim pravilima u koja se besmisleno miješati i neizravno su odricala potrebu usporavanja ovakvih procesa što se standardizacijom jezika postiže. Kako smo spomenuli ovaj stav nije prvi put iznesen u novijoj povijesti filologije.

Ispitivanje podrijetla propisa, naročito onih iz 18. stoljeća, kad su mnogi od tih propisa i bili formulirani u gramatikama namijenjenim privatnim školama (public schools), koje su obrazovale djecu iz obogaćenoga srednjeg staleža, a onda opetovani po inerciji u 19. stoljeću, te su se po tom principu neki zadržali do danas, trebalo je potvrditi stavove Bloomfielda i američkih strukturalista i pokazati da »do današnjeg dana većina pismenog stanovništva engleskoga govornog područja vjeruje (dok ih se ne pritisne pitanjima o tome pa počinju krzmati) u apsolutni standard pravilnosti proglašen s lingvističkog brda Sinaja. Štoviše oni očekuju da se profesionalni jezični istraživači trebaju s njima složiti« (Pyles, Algeo 1970., 35).

Način razmišljanja o pravilnosti u jeziku koji smo ukratko ocrnali bio je široko prihvaćen u akademskim anglističkim krugovima, najprije američkim no uskoro i britanskim, i širio se putem uvodnih lingvističkih tečajeva na sveučilištima i brojnih sveučilišnih udžbenika i antologija (Hockett, Hill, Bolinger, Pyles and Algeo, Halliday, McIntosh and Strevens itd.). Koliko je taj stav prodro u školsku nastavu može se posredno suditi po pokušajima da se društvenim grupama, npr. Crncima u SAD koji se služe svojim dijalektom, poznatim pod imenom crnački engleski vernakular, omogućiti da se njime nastave služiti i u nižim razredima odnosno da se uzima u obzir da im je teže ovladati standardnim engleskim od bjelačke djece, te im treba praštati pogreške (Labov 1982.). Ovo se može tumačiti tako da je standard sveden na pravu mjeru i da pomalo gubi mjesto jedinog mogućeg varijeteta u školi.

Osobito je zamjetljiv i poznat utjecaj deskriptivističkog prilaza jeziku u koncepciji Trećeg Websterovog internacionalnog rječnika (Third Webster Interna-

tional, 1961.), kojega su glavne značajke izvori za izbor natuknica. Dok su u ranijim izdanjima ovog velikoga rječnika izbor riječi i ilustrativni citati dolazili iz pera autoriteta birane književnosti i novinstva, u spomenutom se izdanju izvor podataka proširio uključivši tekstove iz različitih registara (redovi letenja); time su dobile pristup u rječnik i natuknice koje su prije bivale ili stigmatizirane ili smatrane nedovoljno biranima. Negativne kritike na takvu leksikografsku proceduru bile su brojne, no dolazile su iz krugova novinara i intelektualaca (ali ne lingvista), jer je time rječnik prestao biti autoritativan u popularnom anglofonom smislu: ako neke riječi ondje nema, nije dobra riječ (Morton 1995.).

Međutim, akademskog otpora među lingvistima takvom pogledu na propisivanje jedva da je bilo. Bolinger (1980., 1ff) doista govori na jednom mjestu u svom članku o preskriptivistima, koje naziva šamanima, da će ih uvijek biti jer ih publika traži. Javnost prihvaća autoritete u jeziku koji su u stanju da dadu kratak recept kako izbjeći pogrešku. Potpuna naobrazba o jeziku koja bi je vodila k dobrom samostalnom odabiru nije zanimljiva.

I tako prihvaćajući sumnju u bilo kakvu vrijednost dekretiranja o tome kako treba govoriti, lingvisti su se držali daleko od rasprava o pravilnosti. U deskriptivnim gramatikama (npr. Quirk et al.) u slučaju gdje je upotreba podijeljena i među obrazovanim govornicima pa nastaju dileme, oblici su se ispitivali statistički u korpusu i na temelju toga se dolazilo do nekih uputa govornicima. Kako je predviđao W. Haas (1982.), manchesterski profesor lingvistike sa srednjoevropskom lingvističkom naobrazbom, zbog toga što profesionalni lingvisti ne žele sudjelovati u propisivanju, ubacuju se u taj posao razni entuzijasti i novinari sa svojim rubrikama o pravilnoj jezičnoj uporabi. To je osobito vidljivo u SAD gdje je grupa publicista (Edwin Newman, William Saphire, John Simon itd.) razvila cijelu »industriju pravilnosti«.

Ova linija razmišljanja o standardizaciji i nametanju pravila nastavljena je dobrim dijelom i u sociolingvistici koja se razvija u šezdesetim godinama. Istina sada se propisivanje potpuno ne odbacuje, s obzirom na to da se u ovu disciplinu ubraja i tzv. jezično planiranje (ili jezični inženjering), no za njega ima mjesta redovito u zemljama što se tek razvijaju u nacije i izgrađuju, po europskom uzoru, svoje jezike koji bi trebali preuzeti sve one simboličke i komunikacijske uloge što ih standardi imaju u Europi. Ističe se da bi tome trebalo prilaziti s mnogo takta i vještine kao i lingvističkog znanja. »Da bi jezična politika postigla cilj, žiteljstvo mora htjeti govoriti stanovit jezik ili stanoviti varijetet« (Aitchinson 1981., 232).

Svejedno sociolingvisti u anglofonim zemljama nastavljaju biti suzdržani prema propisivanju i standardizaciji uopće. S. Romain (1994.) naglašuje da je to u prvom redu evropska pojava time upućujući na ograničenost toga fenomena. Indikativni su i pokušaji da se šira javnost upozna s nestandardnim varijetetima engleskoga jezika na čemu su osobito radili Jenny Cheshire i Peter Trudgill. Lesley i James Milroy u jednoj popularno usmjerenoj zbirki tekstova o gramatici engleskih dijalekata pod značajnim naslovom 'Real English' (1993.) na posredan način naglašuju važnost jezičnih varijeteta izvan standarda predlažući da se termin supstandard odbaci. Standardno u jeziku moglo bi se us-

porediti sa standardnim kovanicama, autodijelovima ili električnim utikačima, za koje, kad ih opišemo supstandardnima, impliciramo kako se ne može na njih osloniti da će dobro funkcionirati. To se pak ne može reći za varijetete jezika pa im je primjereniji naziv nestandardni (Milroy 1993., 4).

Zaključili bismo ovaj kratki opis tvrdnjom da su američki strukturalisti iz svojih pogleda na jezik razvili doktrinu koja se često označuje kao »laissez faire« u pitanjima jezičnog propisivanja. U prvom redu su zazirali od nametanja jezičnih oblika na bilo kojoj razini, insistirali su na relativnosti pravilnoga i lijepoga u jezičnoj uporabi s obzirom na stalne jezične promjene koje nikakav zakon ne može zaustaviti, a bili su kritični i prema elitizmu i privilegiranim u jezičnoj uporabi. I treba naglasiti da se ta doktrina održala, možda u nešto blažem obliku (Lyons 1981., 269) do danas.

Mi bismo ovdje skrenuli pozornost da se ta doktrina, što praksom odbacivanja diskriminirajućih naziva i oblika i njihovom zamjenom u engleskom uzusu, koje, čini se, lingvisti prihvaćaju, što barem u jednom teorijskom sociolingvističkom radu (Cameron 1990.), dovodi u pitanje.

Otkad su se pojavile temeljne i obuhvatne sociolingvističke studije npr. Labova (1966.), Trudgilla (1974.) koje su imale znatnog utjecaja na sociolingvističko promišljanje, a kojima je temelj u prikazivanju i utvrđivanju suodnosa govora i društvenih slojeva u SAD i Engleskoj (New Yorku i Norwichu) kao i inovacije koje je razvijanjem pojma »društvenih mreža« uvela Leslie Milroy (1980.) u vezi s očuvanjem lokalnih govora, engleska jezična uporaba, u prvom redu javna, dolazi pod pritisak »nove osjećajnosti« (Quirk 1990., 77) koja, ukratko, zahtijeva izbacivanje iz upotrebe riječi pa i nekih gramatičkih elemenata, koji, navodno, kao ishod imaju diskriminaciju žena, te tzv. manjinskih grupa: drugih rasa, etnikuma, seksualnih afiniteta, da bi se ta kampanja proširila na nazive za ljude s tjelesnim nedostacima, stare itd.

Poznato je iz povijesti jezične porabe da se vokabular mijenjao kako su se u toku vremena mijenjali odnosi prema društvenim pojavama i grupama. »Savage«, divljak, bio je nekad uobičajen antropološki naziv za ljude iz egzotičnih i primitivnih plemena, da ga danas u tom kontekstu nije moguće upotrijebiti. Općenito se smatralo, implicitno ili eksplicitno, da jezik odražuje društvo. (Međutim i mišljenje da jezik pridonosi slici stvarnosti, kako su to formulirali Sapir i nešto radikalnije njegov učenik Whorf, ugrađeno je također u lingvističko razmišljanje.) Ali »nova osjećajnost« (da time označimo motiv i samo djelovanje) sugerira, barem u jednoj svojoj ranoj verziji, da će se zamjenom naziva postići poboljšanje društvenog položaja diskriminiranih. Vodeći se tom idejom vlada SAD je promijenila na tisuće službenih naziva zanimanja da bi postali neutralni s obzirom na spol (mailman: mailcarrier) da bi se izbjegla diskriminacija u dodjeljivanju posla prema spolovima.

Jedno drugo viđenje problema upućuje na to da je jezik dio cjelokupne društvene zbilje i čišćenje jezika od diskriminacijskih crta i ne mora popraviti niže plaće ženskoga osoblja ili tako nešto, ali samim time popravlja društvenu praksu, jer ne reproducira neke predrasude. »Antifeministi vole primijetiti da odbacivanje muške generičke zamjenice (»he« 'on' D. K.) ne osigurava jednake plaće — tko to uopće kaže? Odbacivanje generičke muške zamjenice točno zna-

či odbacivanje muške generičke zamjenice. Pri tome se mijenja repertoar socijalnih značenja i odabira na raspolaganju socijalnim činiteljima.« Ovdje nije jasen odgovor na pitanje npr. kako ovakve tvrdnje pomiriti s koncepcijom raslojenosti jezika u varijetetima, jer se eksplicitni propisi odnose u prvom redu na standard, a svi se društveni činitelji ne moraju služiti samo standardom. Po tome bi se zaključilo da generička zamjenica u nestandardnim varijetetima kao da ne bi bila važna. Tvrdnja da bi se zamjenom riječi odnosno gramatičkog oblika (»he«) ograničila mogućnost verbalnog djelovanja (recimo, na štetu jednog spola) nije osobito uvjerljiva. Štoviše po nekom ekstremnom tumačenju ovo bi podsjećalo na orvelovske zahvate.

No vratimo se prizemnijim tvrdnjama koje nas vode k našim zaključcima.

Sociolingvistika se prema D. Cameron ne bavi jednim segmentom metalingvističke prakse koja je dosta raširena, a koju sociolingvisti ne smatraju važnom jer ne unapređuje lingvističku teoriju, te je ostavljaju sociolozima. »Kampanja protiv seksizma u jeziku je jedan primjer tipa metalingvističke prakse koju možemo nazvati 'verbalnom higijenom' (drugi primjeri istoga mogu uključiti Pokret za jednostavan jezik ('Plain Language Movement'), Pokrete za umjetne jezike, sustav koji regulira uporabu uvreda i opscenosti (Garrioch 1987.); i dakako preskriptivizam, standardizaciju i srodna djelovanja. Takva se djelovanja u sociolingvistici spominju tek usput ako se uopće spominju?« (Cameron 1990., 91).

Prema D. Cameron primjera za takva svjesna djelovanja koja donose promjene u jeziku ima dosta, dok sociolingvistika, po kojoj jezik reflektira društvo, opisuje sve promjene kao da se događaju na misteriozan način i kao da tu gdjekad ipak ne djeluju svjesni činitelji. Kao primjer Cameron navodi antiseksističku kampanju, koja je dovela do stanovitih promjena u uporabi, kao što je generički muški rod zamjenica, što danas registriraju autoritativne deskriptivne gramatike. No sociolingvisti »korelacionisti« će protumačiti te promjene kao odraz poboljšanja položaja žena u društvu, a odbit će registrirati namjeru i napor pojedinca da do te promjene dođe.

Cameron ipak priznaje da se na ovaj organizirani i politički motiviran način mijenja samo jedan mali dio jezika, ali se ni to ne može marginalizirati, već se mora uklopiti, kako ona kaže, u demitologiziranu sociolingvistiku.

U ovom kritičkom članku D. Cameron (koji je kasnije prerastao u knjigu pod naslovom »Verbalna higijena«, Routledge 1995.), kao i u činjenici da sa strane sociolingvиста nema otpora nečemu što bismo nazvali »novim preskriptivizmom« u engleskom, vidimo eksplicitni pokušaj revizije jedne utjecajne doktrine o odnosu jezika i društva. No ne možemo tvrditi da je ta revizija potpuna i da prihvaća bilo kakvu intervenciju u jezičnu porabu. Trebalo bi ispitati autoritične reakcije na »jezičnu higijenu« potaknutu etimološkim, logičkim i patriotsko-šovinističkim motivima (amerikanizmi), dakle na »stari preskriptivizam«, u čije propise dio javnosti isto tako strastveno vjeruje kao i autorica u feminističke intervencije, da bismo mogli reći koliko predložena revizija spomenute doktrine seže.

Literatura

- Aitchinson, J. 1981, *Language Change: Progress or Decay*, Fontana.
- Bloomfield, L. 1933, 1950, *Language*, Allen and Unwin, London.
- Bradley, H. 1904, *The Making of English*, London.
- Bolinger, D. 1968, *Aspects of Language*, Harcourt Brace, Jovanovich.
- Bolinger, D. 1980, *Language The Loaded Weapon*, Longman.
- Crawley, T. 1989, *Standard English and the Politics of Language* University of Illinois Press, Urbana.
- Davis, H. S. 1951, *Grammar Without Tears*, London.
- de Beaugrande, R. *Linguistic Theory*, Longman, London–New York.
- Cameron, D. 1990, »Demythologizing sociolinguistics: Why language does not reflect society«, in Joseph J. and T. J. Taylor eds. *Ideologies of Language*, Routledge, London.
- Cameron, D. 1995, *Verbal Hygiene*. Routledge.
- Fries, Ch. C. 1925, 'The Periphrastic Future with SHALL and WILL in Modern English', *PMLA*, vol. 40.
- Fries, Ch. C. 1940, *American English Grammar*–Appleton–Century Croft Inc. New–York.
- Hall, R. jr. 1950, *Leave Your Language Alone*, Linguistics Press.
- Halliday, M., A. McIntosh, P. Stevens, 1964, *The Language Sciences and Language Teaching*, Longman, London.
- Haas, W. 1982, »Introduction. On the normative character of language« in Haas, W. ed. *Standard languages, Spoken and Written*, Manchester University Press.
- Hill, A. 1958. *Introduction to Linguistic Structures*, Harcourt Brace and World.
- Hockett, Ch. 1958, *A Course in Modern Linguistics*, Mcmillan, New York.
- Jespersen, O. 1909–1949, *A Modern English Grammar on Historical Principles*, 1–7 Munksgaard, Copenhagen.
- Labov, W. 1982, »Objectivity and commitment in linguistic science; The case of Black English Trial in Ann Arbor«, *Language in Society* vol. 11, 2, 165–201.
- Labov, W. 1966, *The Social Stratification of English in New York City*, Washington D. C. Center for Applied linguistics.
- Lyons, J. 1981, *Language and Linguistics*, Cambridge University Press.
- Milroy, L. 1980, *Language and Social Networks*, Blackwell.
- Milroy, L, and J. 1993, *Real English*, Longman.
- Morton, H. C., 1994, *The Story of Webster's Third: Philip Gove's controversial dictionary and its critics*, Cambridge University Press.
- Pyles, Th. and J. Algeo, 1970, *English, An Introduction to Language*, Harcourt Brace and World.
- Quirk, R., S. Greenbaum, G. Leech, J. Svartvik, 1985, *A Comprehensive Grammar of the English Language*, Longman.
- Quirk R., G. Stein, 1990, *English in Use*, Longman.
- Quiller–Couch, A. *Studies in Literature*, Cambridge University Press 1918.
- Romain, Suzanne 1994, *Language in Society*, Oxford.
- Smith, Logan Pearsal 1912, *The English Language*, Oxford.
- Trudgill, P. 1974, *The Social Differentiation of English in Norwich*, Cambridge University Press.
- Vallins 1956, *The Pattern of English*, London.
- Warburg, J. 1962, *Notions of Correctness*, Supplement to: Quirk, R. *The Use of English*, Longmans
- Zandvoort, R. W. 1957, *A Handbook of English Grammar*, Longman.

A Linguistic Doctrine in English Reexamined

The paper argues that the anti-prescriptivist doctrine, well established among academic linguists in USA and Britain, inspired by American Structuralism and later accepted by sociolinguists, is facing a revision. Demands to change alleged discriminatory elements of usage remain unopposed by linguists, and 'verbal hygiene' is now being explicitly justified in a theoretical work by D. Cameron. How comprehensive this revision is going to be is not yet clear. Does it include only the anti-discriminatory interventions in the usage or would it reconsider some aspects of 'old prescriptivism' based on etymology, logic and chauvinism?